Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Praedicatorum Friburgensium lector - Cod. Ettenheim-Münster 191

Weisser, Philipp

[S.l.], 1628-1929

Dubium duodecimum

urn:nbn:de:bsz:31-117415

Visual Library

Ad argtum ergo dicitur cum distinctione, animal latius patet in hac divisione, qualis est,
quatenus est membrum dividens et exercet munus
membri divi dentis, nego mi: sub alia vero ratione
ut est totum quoddam potentiale latius patet quam
divisum, concedo min: hoc tamen non est contra
dicta.

Dubium Duodecimum
Utrum Definitio vel Divisio debeat esse Iudicium. Vel possit saluari in apprehensione tantum

Definitionem vel divisionem et in iudicio et in
apprehensione saluari posse caeteri autores as-
serunt, probantes illud ex ipso Arte. Et imprimis
quod definitio possit saluari in apprehensione tantum:
testatur ipse 1o Perihem: c. 4. Ubi ait, ipsam nostram
definitionem nisi, vel est vel erit, vel fuit, ad-
Definitio saluatur in sola operatione mentis — datur, non esse propositionem, seu enuntiationem: et lib: 2:
posteriorum c. 3. ait In definitione nihil de ali-
quo praedicatur. Ex quibus verbis haud obscure colli-
gitur definitionem posse saluari in apprehensione tantum
cum definitio sit tantum ipsum nec sit enuntiatio sine
addito; nec in illa aliquid praedicetur; ergo deinde spectat
ad primam mentis operationem, seu apprehensionem
spectat in qua nihil praedicatur, nihil enuntiatur.
Quod vero et definitio possit et esse iudicium
Definitio est iudicium. — patet ex eodem Arte 1o Poster: cap: 7. 2o Post: c. 10.
Ubi sic ait. Definitionem aut esse principium demonstrationis
aut conclusionem aut totam ratiocinationem et 2o poster.
cap: 3. ait omnem definitionem esse universalem et affir-
matiuam

matiuam: quibus apte indicat defiem esse aliquid incti-
cum. Nam totum iudicium proprie spectat affirmare
vel negare. et sit utrumque
hoc complexū animal rate, orat confirmari. Nam
et tn tm spectat ad apphensione, ē vera defino hors
in apphensione tm. qo sit defino
complexū explicat clarè maior patet. nam hoc
latebat antea, sub hac voce ho, illam q obscurè
patet consq: qa hoc ē ipsa definitus. probat min: In
hoc complexo nulla ē affirmao vel negao, nulla
divisio vel compositio; qo spectat ad primam
operaem mentis seu apphensione tm; et non ad
iudicium, seu 2am mentis opaem.
Hoc ergo, ho ē animal rate, ē vera definitio hors
et tn est ibi iudicium aliq: qo sit defio et in iudicio
vel q idem ē in 2a mentis opae salvari. 2m probatur
maior. explicat n. ipsam hois illa quid vel genus
et differam, qo ē vera definitio. probat min: ibi ē
compositio et affirmao, sed hoc duo spectant ad
iudicium. qo et ita quid. Et hoc ipsum ē q alii dicunt
nōe definitionis aliquo sumitur, ut id dicitur esse oraem
q de definito convertibiliter pdicatur. ut hoc com-
plexum. aliquo vero sumi defiem p tota enuntiaē
in qua definitu continetur ut subiectum. ut in hac
pōne, ho ē animal rate. Idem et affirmquod de divisē
tā in utroque sit reperiri quam in ipsa iudicio tam
in apphēē tm. ita quod quoque divisio vocem tota
quid constans divisio et membris dividentibus ut
hoc, animal aliud ē rate, aliud ē irrate. quoque
vero vocat orao dumtaxat illa q continet distinctum
vel copulatum membrorum dividentia, ut hoc com-
plexum rate vel irrate. Licet haec ultima acceptio
communis sit apud Dialecticum. Verum circa hanc
pōnem, ho ē animal rate, et alia similia ē diffas
1a
Diffas 1a. An Propriè ita, ut quid ē, sit vera
definitio.
2a Diffas An Defino pfecerit modo reperiat in
pōne, ut hi, quā in orone spectante ad apphe-
sione tm?

Sunt

Officium Iudicij.

Defio salvatur in 1a apphensione mentis.

Defio salvatur in iudicio.

Defio duplex acceptio.
Oratio.
Enuntiatio.

Divisio duplex acceptio.
Propositio seu oratio.
Oratio.

Sunt nonnulli qui autumant originali propositionem nullo modo esse definitionem quatenus propositio est et consequenter asserunt definitionem non perfectiorem modo reperiri in propositione quam in apprehensione
Sed contra hic sit:

Conclusio prima

Haec Propositio homo est animal rationale (: et idem dicimus similibus de aliis :) est vera et propriissima definitio hominis

Conclusio secunda [illegible] sed

Definitio sumpta Artium est oratio rei naturam et essentiam explicans, sed haec propositio est oratio explicans essentiam hominis, ergo est propria definitio hominis.

Dices verum esse talem propositionem explicare essentiam hominis, sed tamen id non praecise [illegible] quatenus est propositio: sed quatenus est apprehensio terminorum duas partes complectens quae essentiam hominis componunt.

Sed contra est. Nam haec propositio quatenus propositio aliquid manifestat, sed manifestat essentiam hominis, et illa esse hominis essentiam affirmat, ergo illa propositio quatenus propositio est vera definitio hominis. Probatur maior: quia propositio quatenus propositio non solum dicit affirmare vel negare in se, sed affirmare vel negare aliquid de subiecto: ergo quoties affirmat clare et distincte essentiam de subiecto, toties erit definitio talis subiecti: sed haec propositio, homo est animal rationale, affirmat de homine clarè et distincte essentiam hominis; ergo quatenus propositio, est vera definitio. Confirmatur ex eo quod propositio affirmet essentiam de subiecto eam manifestat et clarius proponit quam antea per cognitionem confusam hominis cognita fuerat; sed cognitio manifestans essentiam antea per aliam cognitionem confusè cognitam est vera et propriissima definitio, ergo

propositio

compositio illa ut compositio est, vera definitio habet.

Conclusio secunda contra dictis.

Definitio prout reperitur in compositione est perfectior quam ut reperitur in apprehensione; haec conclusio infertur ex prima, si non compositio ut compositio est vera definitio, sed manifeste definitionem in compositione esse perfectiorem quam in apprehensione.

Probatur Conclusio

Propositio, ut compositio est perfectior apprehensione, sed ut compositio est definitio, quia definitur quatenus compositio est perfectior. maior patet. et minor constat ex conclusione prima. Ergo.

Confirmatur 1o. Quando in ratione manifestandi ignotum illud perfectius manifestat quod clarius et distinctius facit intelligentem in cognitionem rei venire. Sed compositio facit clarius et distinctius intelligentem in cognitionem rei venire quam apprehensio. Ergo compositio est perfectior definitio quam apprehensio. consequentia est bona. quia compositio tum manifestat rem, vel essentiam rei quatenus est definitio, unde si compositio perfectius manifestat essentiam rei quam apprehensio, recte sequitur compositionem [illegible] minor probatur. Haec enim compositio homo est animal rationale ipsa apprehensione fit evidens per illam innotescit tota essentia hominis clare et distincte; non solum [illegible] et [illegible] explicatur sufficienter in se [illegible] ut possibilis. Sed hoc non fit cum talis essentia convenire contingit formare aliquid per apprehensionem, quia simplice apprehensione, modo saepe [illegible] et cum subiecto convenire an talis essentia sit possibilis, clarius et distinctius manifestat compositio ut compositio apprehensio, et ergo erit et perfectior definitio.

Confirmatur 2o. ad perfectionem definitionis [illegible] non tum utrumque essentiam manifestare, sed et [illegible] terminate, ut [illegible] manifestare, certus reddatur audiens utrum sit talis essentia. Sed hoc fit per compositionem et non per apprehensionem. Ergo

Obiicies

compositio ut est definitio est perfectior quam apprehensio.

1 Post. text. 16 et 17.

Obiicies 1º Artem. q[ui] statuit in definitione nec contineri esse, nec non esse. id est in definitione nullum dari verbum, et nullam copulam. Sed ubi non est verbum vel copula, ibi et nulla est propositio, ergo secundum Artem definitio nequit salvari aut consistere in propositione sive in iudicio 1.

R. Artem in citato loco, tantum loqui de definitione imperfectiori quae in apprehensione consistit, non vero loqui de perfectiori quae in propositione sive iudicio consistit.

Obiicies 2º. Definitio est medium in demonstratione sed propositio non potest esse medium in demonstratione, ergo neque potest esse definitio. Confirmatur Argumentum.

1 Post: cap. 2.

Definitio non potest per demonstrationem probari secundum Aristotelem. Sed propositio potest per demonstrationem probari, ergo propositio non potest esse definitio.

R. Concedendo definitionem esse medium in demonstratione quae est apprehensio; neque tamen [struck through] id esse necesse ad quamcumque definitionem. sufficit ut si definitio possit esse principium demonstrationis id vero potest esse definitio, quae est propositio. Ad confirmationem R. Artem loqui [illegible], quam solum vocat demonstrationem, et per illam statuere definitionem probari non posse, quia definitio continet essentiam rei, cui nihil debet esse demonstratio. hoc a. tantum de definitione quae est mera apprehensio, quam quae propositio, verum est.

Obiicies 3º. De ratione bene definitionis est, ut definitum non ingrediatur definitionem. Sed si propositio, ut [illegible] esset definitio, definitum ingrederetur definitionem, ergo propositio nequit esse definitio. Probatur min. quia si [illegible] definitio esset propositio, subiectum eius esset definitum nam subiectum huius propositionis, [illegible] est homo, cuius essentia definitur. Ergo ratione definitum intrat ipsam definitionem

R. Illam legem bene definiendi tantum intelligo esse

ut

ut definitum non ingrediatur definiens, siquidem id
quo mediante ipsum explicetur, non tamen prohibet
quominus definitum ingrediatur definiens, siquidem
id, de quo explicatur ista
Spectis tamen supposse in dictis dictas, de divisione
utrum illa sit: et possit salvari in apprehensione
tam, vel si debeat esse in dicium, et utrum divi,
sio quae tam apprehensione in indicio fieri possit
Ad hanc omnem rationem sit, sicut de definitione diximus.

Conclusio tertia

Divisio et tam in apprehensione quam in indi,
cio salvari et consistere, licet in indicio
perfectiori modo reperiatur.
Probatur 1a Pars Conclusionis: Haec est legitima
divisio animalis. Aliud rationale, aliud irrationale,
sed haec divisio est tam apprehensio et non
reperitur in illa ulla compositio, cum nihil negetur
vel affirmetur. ergo 1a pars vera.
Probatur 2a. Haec est perfectissima divisio: Haec
Alia pars est aut alia tractatur. Sed haec divisio
claudit in se iudicium, ergo divisio potest consistere in indicio,
Probatur 3a Pars, ex supradictis, de definitione
eandem n. utriusque rationem existimamus
Contra tamen obiicies: Dividere unam rem ab alia
pertinet ad 2am operationem mentis, ergo divisio nequit
salvari in apprehensione tam, probatur quod spectat ad 2am. dicit
probat ex Arte, quae dividit actus 2ae partis, in com,
positionem et divisionem in qua dicit veritate
vel falsitate reperiri. ergo divisio secundum Artem
spectat ad 2am mentis operationem sicut ad indicium. 1. Peri: c. 1.
Resp. Artem in citato loco dividere operationem
ut sit, in actu maximo, quam vocat tempus
compositionis.